

Vem har makten över maten?

Företagen har stor makt. De har mycket reklam som får oss att vilja prova nya produkter. De äger också den största delen av marken. Därför är det mycket lättare att köpa en läsk än att odla ett träd, plocka frukten och göra juice av den.

Anabell Donaire Campos, Nicaragua

Foto: Benjamin Selling

Fakta

Namn: Marie och Ronny Johansson.

Familj: En dotter. På gården lever också cirka 20 kor, 25 kalvar i olika storlekar, sex hästar, fyra jämtgetter och omkring 150 höns, fasaner och påfåglar.

Odla: Runt 40 olika grönsaker, bland annat broccoli, vitlök, morötter och bönor.

Markyta: 114 Hektar.

Anställda: Nej.

Kunder: Privatpersoner.

Bidrag/ekonomiskt stöd: Ja, en fjärdedel av inkomsterna kommer från EU-bidrag.

Svenska småbrukaren Marie Johansson har över hundra gånger så mycket mark som många jordbrukare i Ecuador. Men hon drabbas av samma slags problem som sina kollegor på andra sidan Atlanten.

...MEN FRAMTIDEN ligger hos närodlat!

När småländska Marie och Ronny Johansson började med mjölkproduktion för 35 år sedan var deras 20 kor ganska många. Sedan dess har matproduktionen i Sverige gått mot allt mer storskaliga jordbruk. För småbrukare som Marie och Ronny har det blivit svårt att överleva utan EU-stöd.

– **Nu lever vi** på bidrag, det förtär ju verkligen arbetsglädjen, säger Marie.

Ronny Johansson har nära på alltid arbetat på gården, som han tagit över av sina föräldrar. När Marie som 17-åring sommarjobbade på granngården, träffades de och har bott och arbetat tillsammans sedan dess. Tillsammans driver de nu en ekologisk gård på det småländska höglandet. De livnar sig på jordbruk, djurhållning och

skogsarbete. Mjölken är kravmärkt, grödorna helt ekologiskt odlade.

Samtalsämnet EU kommer snabbt på tal. En fjärdedel av familjens inkomst är i dag bidrag från EU.

Innan Sverige gick med i EU var det lättare att överleva utan bidrag.

Sedan inträdet i unionen har konkurrensen med jordbruksprodukter från andra länder ökat.

– I och med EU så väller

importen bara in, säger Ronny och Marie.

De tycker att reglerna borde vara olika för handel med mat och handel med andra varor. Som det är nu, menar Marie och Ronny, har svenska producenter svårt att konkurrera med länder som till exempel inte har lika hårda djurskyddslagar.

Ronny förklarar att han nu förtiden anser att djurhållningen för med sig så mycket tvång och kontroll att han prioriterar skogen. Som ekologisk odlare måste man dessutom vara med i KRAV eller motsvarande, vilket gör att administrationen ökar ännu mer.

– Förr fick man tänka lite själv, nu kontrolleras allt. Så mycket papper, säger Marie.

Marie har huvudansvaret för landet, där hon odlar ett fyrtiotal

Vill du bidra till mer ekologiskt och småskaligt jordbruk?

- Försök att så långt det går handla närproducerat från gårdar med ekologisk odling och djurhållning.
- Ta reda på var du kan handla direkt från producenter på din hemort, till exempel om Bondens marknad finns på din ort.
- Försök även att årstidsanpassa dina inköp av grönsaker, åt gärna rotfrukter på vintern och till exempel tomater på sommaren.

olika grönsaker, som broccoli, vitlök, morötter och bönor. Grönsakerna säljs till privatpersoner eller används för eget bruk i hushållet. Ingenting går till spillo; bladen på morötterna och för små potatisar blir mat till djuren.

Arbetet som småjordbrukare i Sverige ser olika ut beroende på årstiden. Under sommarhalvåret dominerar arbetet i landet, och under vintern skogsarbetet.

Marie berättar om lyckan i att se den färdiga produkten av sitt arbete.

– Det är ju det bästa med växtodlingen! Man sår den svarta ytan, några månader senare skördar man.

Marie menar att dagens system med import och konkurrens inom jordbruket i längden är ohållbart. Hon tycker att det ideala skulle vara att man åt det som finns där man bor, och gick efter samma kretslopp som man gjorde förr.

Människorna äter kött djuren och grönsakerna medan djuren får äta resterna. Gödsel och utedass töms på tomten och ger näring så att man kan odla igen.

Text: Olga Winsö

Fakta Jordbruk i Ecuador

De flesta jordbrukarna i Ecuador är småbrukare. Hela 85 procent äger mindre än 20 hektar. Bara 2,5 procent äger mer än 100 hektar. Å andra sidan äger de få procenten nästan halva landets jordbruksyta. Med andra ord ägs en stor del av Ecuadors odlingsbara mark av några få mäktiga personer, företag och familjer. Ett exempel är bananplantagen Álvaro Noboa. Han är en av Sydamerikas rikaste män och hans företag kontrollerar en tiondel av världsmarknaden

Bananplantage

Foto: Benjamin Selling

när det gäller bananer. Noboas plantage sträcker sig över otroliga 7000 hektar av Ecuador. Álvaro Noboa har också ställt upp i Ecuadors presidentval tre gånger men förlorat.

Fakta Jordbruk i Sverige

I jämförelse med Ecuador har de allra flesta jordbrukare i Sverige mycket mark. Företag med mer än 50 hektar mark utgör i Sverige nästan 70 procent av alla jordbruksföretag. Och ägorna blir allt större. Antalet gårdar som har mer än 500 hektar har ökat kraftigt i Sverige under de senaste åren.

Fortfarande är det bara en liten del av jordbruket i Sverige som är ekologiskt. 2009 var en tiondel av jordbruksytan i Sverige certifierat ekologisk.